

VARSINAIS-SUOMEN SAIRAANHOITOPIIRI EGENTLIGA FINLANDS SJUKVÅRDSDISTRIKT

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausuntopyyntö 26.4.2022
Viite VN/12741/2022

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi eräiden covid-19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen tartuntatautilain väliaikaisesti voimassaolevien säännösten voimassaoloa. Esityksessä ehdotetaan jatkettavan säännöksiä yleisistä hygieniavelvoitteista, joita noudattamalla erilaisia palveluja voidaan koronavirusepidemian aikana tarjota asiakkaille ja toimintaan osallistuville terveysturvallisesti tavoilla, joilla uusien tartuntojen leviämistä voitaisiin mahdollisimman tehokkaasti estää ja siten vähentää myös vakavien covid-19-tautien riskiä.

Alueellisen tautitilanteen niin vaatiessa toissijaisena keinona yleisten hygieniavaatimusten noudattamisen lisäksi kunta tai aluehallintovirasto voisi edelleen tehdä päätöksen, jolla se rajoittaisi asiakas- ja osallistujamääriä tietyissä korkean tartuntariskin omaavissa toiminnoissa. Lisäksi ehdotetaan, että kunta tai aluehallintovirasto voisi jatkossa antaa päätöksen myös ravintolatoiminnan rajoittamisesta, mikäli epidemiatilanne ja terveydenhuollon palvelujen riittävyyden turvaaminen sitä edellyttäisivät. Jatkossakin covid-19-epidemian vuoksi asetettaisiin rajoituksia vain tilanteissa, joissa ne olisivat välttämättömiä terveydenhuollon palvelujen turvaamiseksi ja ihmisten hengen ja terveyden suojelemiseksi vakavalta covid-19-infektiolta. Rajoitustoimet asetettaisiin jatkossa alueellisen viranomaisen toimesta, mikä parantaisi rajoitustoimien yhdenmukaisuutta ja rajoitustoimien oikeasuhtaisuus-, tehokkuus- ja välttämättömyyspunninnan ulottamisen kaikkien rajoitustoimien yhteisvaikuttavuuteen.

Viimesijaisena keinona esityksessä ehdotetaan, että kunta tai aluehallintovirasto voisi myös jatkossa sulkea asiakkaiden tai osallistujien käyttöön tarkoitetut elinkeino- tai muun toiminnan tilat määräajaksi tilanteessa, jossa se olisi taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi välttämätöntä. Mahdollisuus kieltää asiakkaiden tai osallistujien ottaminen tilaan voisi koskea ainoastaan toimintoja, joissa olisi erityinen riski merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi edellä mainittujen velvoitteiden valvontaa koskevien säännösten voimassaoloaikaa.

Esityksessä ehdotetaan myös jatkettavaksi rajojen terveysturvallisuutta koskevien säännösten voimassaoloa siten, että säännökset otettaisiin tartuntatautilakiin, mutta niiden voimaantulosta säädettäisiin erikseen voimaantulolailla tilanteessa, jossa epidemiologiset ja lääketieteelliset perusteet rajojen terveysturvallisuustoimiin olisivat olemassa ja toimia voitaisiin pitää

välttämättömänä epidemian leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen ehkäisemiseksi.

Lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2022. Lain 16 a-16 e, 79 a ja 89 a §:n voimaantulosta säädettäisiin kuitenkin erikseen lailla. Laki olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2022.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin lausunto

Yleisenä kantanamme pidämme tartuntatautilain päivittämistä tervetulleena esitettyjen pykälien osalta. Alla esitämme eritellyt kommenttimme pykälittäin.

16 a §- 16 e §

Tällä hetkellä voimassa oleva laki ei ole antanut mahdollisuutta harkita covid-19: ään liittyvien rajatarkastusten ja –testausten järjestämistä vallalla olevaan epidemiatilanteeseen suhteutettuna. Talven 2021-2022 ja kevään 2022 ajan maassamme on riehunut voimakas omikron-varianttien aiheuttama epidemia eikä rajalla tehdyillä toimilla ole ollut siihen vaikutusta tartuntojen levitessä maan sisällä. THL on useasti kyseenalaistanut rajojen terveystoimenpiteiden välttämättömyyden, ja olemme samaa mieltä, koska kyseisten rajatoimenpiteiden vaikuttavuus epidemian kulkuun viime kuukausina on ollut parhaimmillaankin heikko, ellei jopa olematon. Rajan terveysturvallisuustoimenpiteet ovat sitoneet voimavaroja, joiden käyttäminen epidemian muissa torjuntatoimissa tai muualla terveydenhuollossa olisi ollut vaikuttavampaa kuin nyt toteutunut.

Luonnoksessa esitetään, että 16 a- 16 e § voimaantulosta säädettäisiin erikseen lailla. Esityksen mukaan sääntely saatettaisiin voimaan erikseen voimaannpanolailla sellaisessa epidemiatilanteessa, jossa rajojen terveysturvallisuustoimet olisivat välttämättömiä ihmisten hengen ja terveyden suojelemiseksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen riittävyyden turvaamiseksi. Puollamme esitystä, sillä se mahdollistaisi rajan terveystoimenpiteiden harkitun, suunnatun ja tarpeenmukaisen käytön, mikä olisi vaikuttavampaa kuin nykyinen järjestely.

Puollamme, että covid-19-testiin Suomeen saapuessaan osallistuneella henkilöllä ei olisi enää velvollisuutta osallistua toiseen covid-19-testiin käydä covid-19-testissä 72–120 tunnin kuluttua maahan saapumisestaan. Tämä helpottaa suuresti kuntien toimintaa ja saattaa osaltaan vapauttaa henkilöstö- ja testausvoimavaroja tätä tärkeämpiin epidemiantorjuntatoimiin.

43 a §- 43 i §

Joukkotiedotusvälineissä on uutisoitu, että lakiehdotuksen mukaan ns. koronavilkku poistettaisiin käytöstä ("Hallituksen esitys: Koronavilkusta ja koronapassista halutaan eroon", Iltalehti; <https://www.iltalehti.fi/koronavirus/a/86665586-817f-4f19-aa4b-32170a5fb985>), vaikka asia ei lausuntoaineistosta käykään selkeästi ilmi. Käsitteäksemme tämän myötä laista poistuisivat 43 a-43 i –pykälät. Puollamme

näiden ns. koronavilkkuun liittyvien pykäliden poistamista, koska kyseinen järjestelmä ei ole enää pitkään aikaan palvellut tartunnanjäljitystä.

58 a §- 58 g §

Ehdotetun 58 a § mukaan jatkossa ravitsemistoiminnan rajoituksia ei enää säädettäisi valtioneuvoston asetuksella, vaan rajoitustoimista päättäisi alueellinen tartuntatautien torjuntatyöstä vastaava viranomais eli kunta tai aluehallintovirasto. Tämä on mielestämme oikeasuuntainen linjaus, joka mahdollistaa kunnalliselle tai alueelliselle toimijalle kattavat epidemiantorjuntakeinot yhdessä muiden näiden toimijoiden vallassa olevien keinojen kanssa. Toimivallan ohjaaminen kuntiin ja aluehallintovirastoille luo myös mahdollisuuden nykyistä joustavampiin ratkaisuihin ajallisesti ja paikallisesti.

Ehdotettu 58 c § vastaisi suurelta osin voimassaolevan 58 d §:n sanamuotoa, mutta jatkossa päätöksellä voitaisiin rajoittaa toimintaan osallistuvien asiakkaiden- ja osallistujien määrää, jolloin toiminnanharjoittajalla ei enää olisi valinnanvapautta erilaisten rajoitustoimien välillä. Tämä on hyvä täsmennys, koska aiempi tartuntatautilain muutos, jossa poistettiin kyseisestä pykälästä lähikontaktin määritelmä, ei johtanut tosiasiallisesti asiakas- tai osallistujamäärien vähentymiseen.

58 d §:ssa säädetään henkilöliikennettä koskevista toimenpiteistä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi. Sisällöltään pykälä on lähinnä ohjaava tehostamaan siivousta ja matkustajien hygieniatoimenpiteitä. Kuitenkin 58 a §- 58 g § joukosta näyttää nyt poistetun tällä hetkellä voimassa olevan lain 58 f § (*Matkustajamäärän väliaikainen rajoittaminen covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi*) mukainen sisältö. Tätä pykälää on ainakin Varsinais-Suomessa käytetty hyväksi kevättalvella 2021 epidemian torjunnassa ja ilmoituksia Liikenne- ja viestintävirastolle on tehty myös talven 2021-2022 aikana, jolloin virasto ei nähnyt tarpeelliseksi asettaa rajoituksia. Aineistosta ei käy ilmi, miksi kyseistä keinoa ei enää katsota tarpeelliseksi sisällyttää uusittavaan tartuntatautilakiin ja tämä kaipaaisi mielestämme perustelun.

Esityksen 58 e §:n otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että se kuvaisi osin muutetun sääntelyn sisältöä ja tavoitetta paremmin. Lisäksi elinkeinon harjoittamisen oikeutta voimakkaasti rajoittavan päätöksen asettamiskriteerejä tiukennettaisiin huomattavasti sekä säännöksen soveltamisalaa supistettaisiin merkittävästi. Mielestämme päätöksen asettamiskriteerit, joissa kaksi välttämättömistä terveydenhuollon palveluista uhkaa kuormittua väestön terveyttä vaarantavalla tavalla, selkeyttävät päätösharkintaa. Esitetyt kriteerit ovat käytännössä katsoen linjassa epidemian aikana soveltamaamme harkintaan terveydenhuollon kuormittumisesta.

58 e §:n 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että soveltamisalasta jäisivät pois mm. yleiset saunat, uimahallit, huvi- ja teemapuistot, sisäleikkipaikat ja kauppakeskusten yleiset oleskelutilat. Mihin harkintaan tämä perustuu? Ymmärrämme hyvin, että epidemian aikana tehdyssä tartunnanjäljityksessä näihin

kohteisiin tuskin on jäljitetty runsaasti tartuntoja, koska niiden osoittaminen on vaikeata. Muutos olisi tarpeen perustella.

Puollamme 58 g §:n muotoilua, sillä sen sisältö vastaa hyvin pitkälti jo nykyistä toimintaa kunnissa.

59 a §- 59 e §

Ei lausuttavaa.

79 §

Ei lausuttavaa.

87 a §

Ei lausuttavaa.

89 a §

Ei lausuttavaa.

87 a §

Ei lausuttavaa.

91 §

Ei lausuttavaa.

Turussa 2.5.2022

Mikko Pietilä
Johtajaylilääkäri
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri

Harri Marttila, erikoislääkäri
Tartuntataudeista vastaava lääkäri
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri